

"Cud nad Odrą" - czyli historia powstań śląskich.

■ Cele lekcji:

Uczeń:

- poprawnie posługuje się terminami: I powstanie śląskie, II powstanie śląskie, III powstanie śląskie, plebiscyt, Grenzschutz, Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa na Górnym Śląsku, Polska Organizacja Wojskowa Górnego Śląska, Policja Plebiscytowa, Abstimmungspolizei, Selbstschutz, bitwa w rejonach Góry św. Anny, bitwa pod Olzą,
- wskazuje na mapie: Śląsk, Górny Śląsk, okręg przemysłowy, powiat pszczyński i rybnicki, Góra św. Anny, Olza,
- oznacza na osi czasu daty: 11 listopada 1918 r., 16 - 24 sierpnia 1919 r., 19/20 - 25 sierpnia 1920 r., 20 marca 1921 r., 2/3 maja - 5 lipca 1921 r.,
- wymienia w porządku chronologicznym kolejne zdarzenia na Śląsku,
- wyjaśnia dlaczego na Górnym Śląsku doszło do wybuchu powstań,
- omawia sposoby walki,
- opisuje jakie narodowości zamieszkiwały Górny Śląsk,
- wyjaśnia skróty i charakteryzuje POW Górnego Śląska, "Apo".
- przedstawia postacie Alfonsa Zgrzebnioła, Wojciecha Korfantego.

■ Metody:

- metoda aktywizująca – mapa myśli,
- techniki: "patyczki", "gest Cezara", "światła drogowe", "co już wiem".
- praca ze źródłem ikonograficznym,
- praca z osią czasu,
- praca z infografiką,
- rozmowa nauczająca (pogadanka),
- dyskusja,
- Plickers,
- Quizizz,

■ Formy pracy:

indywidualna, w parach, grupowa, zbiorowa.

■ Środki dydaktyczne:

- zbiory zawarte na www.powstancyslascy.pl i www.muzeumslaskie.pl
- komputer, projektor, rzutnik / tablica multimedialna
- mapa myśli
- oś czasu
- dostęp do internetu

■ Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca (5 min.)

1. Czynności organizacyjne: sprawdzenie obecności, podanie tematu lekcji.
2. Nauczyciel przedstawia podstawowy cel lekcji: Dowiesz się dlaczego doszło do wybuchu trzech powstań na Śląsku i które z nich były zwycięskie.

3. Uczniowie przypominają sobie jak nazywały się główne strony konfliktu biorące udział w I wojnie światowej i kiedy się zakończyła wielka wojna (zaznaczają datę na osi czasu). Praca pod kierunkiem w oparciu o rozmowę nauczającą nauczyciel krótko wyjaśnia: jak kształtowały się granice II Rzeczypospolitej posługując się mapą myśli znajdującą się w załączniku.

Faza realizacyjna (30 min.)

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy hasło "*Cud nad Odrą*" i wyświetla zdjęcia nr 1 i 2. Uczniowie są poproszeni, aby w parach podyskutowali nad zapisanym hasłem, a następnie podzielili się swoimi pomysłami (można wykorzystać technikę "patyczków" (patrz zdjęcie nr 38 i 39) Zespół klasowy zostaje podzielony na cztery grupy. Każda z nich otrzymuje do opracowania jeden z następujących tematów: 1. I powstanie śląskie, 2. II powstanie śląskie, 3. Plebiscyt, 4. III powstanie śląskie. Zadaniem każdej drużyny będzie przygotowanie zestawu słów związanych z przydzielonym jej zagadnieniem, którymi w odpowiednim momencie lekcji zostanie uzupełniona mapa myśli dotycząca głównego hasła (materiał nr 1).
2. Prowadzący zajęcia przedstawia na mapie Śląsk i Górny Śląsk. Tłumaczy jaki był los tych terenów przed "wielką wojną" jak i po niej.
3. Nauczyciel tłumaczy, dlaczego doszło do wybuchu I powstania (przedstawienie zdjęć od nr 3 do 9) i jakie były jego skutki. Zespół, któremu na początku lekcji przydzielone zostało zagadnienie "I powstanie śląskie", uzupełnia właściwy fragment mapy myśli na tablicy (16.08.1919 r. - 24.08.1919 r., Alfons Zgrzebnioł, terror i represje niemieckie, powiat pszczyński i rybnicki oraz część okręgu przemysłowego).
4. Nauczyciel opowiada o sytuacji Polaków i Niemców na Górnym Śląsku w przededniu II powstania. Omawia prześladowania Niemców na ludności polskiej, a także krótko opowiada o sytuacji na froncie wschodnim w konflikcie polsko - bolszewickim. Następnie przedstawia w jakich okolicznościach doszło do wybuchu II insurekcji i jak doszło do zwycięstwa powstańców (przedstawienie fotografii nr 10 i mapy 5). Zespół, któremu na początku lekcji przydzielono zagadnienie "II powstanie śląskie", uzupełniają właściwe fragment mapy myśli na tablicy (19/20.08.1920 r. - 25.08.1920r., Alfons Zgrzebnioł, terror, i represje niemieckie, POW Górnego Śląska, Policja Plebiscytowa ("Apo"), Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa na Górnym Śląsku, cały obszar okręgu przemysłowego oraz powiat rybnicki).
5. Prowadzący przedstawia sytuację na Śląsku po przeprowadzonym plebiscytcie. Przedstawienie

- materiałów propagandowych obydwu stron i zdjęć (zdjęcia od 11 do 18 oraz mapa 6). Grupa uczniów umieszcza odpowiednie informacje na mapie myśli (20.03.1921 r., 59,5% Niemcy, 40,4% Polska).
6. Nauczyciel omawia jak doszło do III zrywu na Śląsku i jaki był jego przebieg. Uczniowie, którym przydzielono zagadnienie "III powstanie śląskie" umieszczają na mapie myśli informacje (2/3.05.1921 r. - 5.07.1921 r., Wojciech Korfanty, bitwa w rejonach Góry św. Anny, bitwa nad Olzą). Przedstawienie fotografii (zdjęcia od nr 19 do 35).
 7. Wykorzystując mapki nauczyciel pokazuje jakie tereny zostały ostatecznie włączone do terytorium II Rzeczypospolitej, ile kopalń i hut znalazło się w granicach polskich. Natomiast uczniowie starają się ocenić czy powstanie było sukcesem.
 8. Nauczyciel poprzez rozmowę nauczającą porusza kwestię różnorodności narodowej i religijnej na Śląsku na przestrzeni wieków, wyjaśniając dlaczego kwestia powstań śląskich może być tematem trudnym i kontrowersyjnym, w niektórych środowiskach.
 9. Dyskusja jest prowadzona w ten sposób, aby spuentować zajęcia, hasłem z Listu św. Pawła do Rzymian (12,21) "Zło dobrem zwyciężaj".

Faza podsumowująca (10 min.)

1. Uczniowie analizują kompletną mapę myśli i na tej podstawie udzielają odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego powinniśmy pamiętać o wydarzeniach na Śląsku?”.
2. Uczniowie wykonują krótkie podsumowanie techniką "Co już wiem" (patrz materiał nr 2 i zdjęcia nr 36 i 37). Jeśli jest taka możliwość można użyć Quizizz ("Cud nad Odrą - czyli historia powstań śląskich) lub poprzez Plickers (Materiał nr 5).
3. Zadanie domowe do wyboru:
a) Wykonaj plakat upamiętniający powstania śląskie.
b) Praca domowa - Karta Pracy (Materiał nr 4).
4. Zadanie domowe dla chętnych:
Przeprowadź wywiad z kimś z rodziny: Czy ktoś z Twoich przodków brał udział w powstaniach śląskich (wykorzystanie w praktyce zakładki "znajdź powstańca" ze strony www.powstancyslascy.pl).

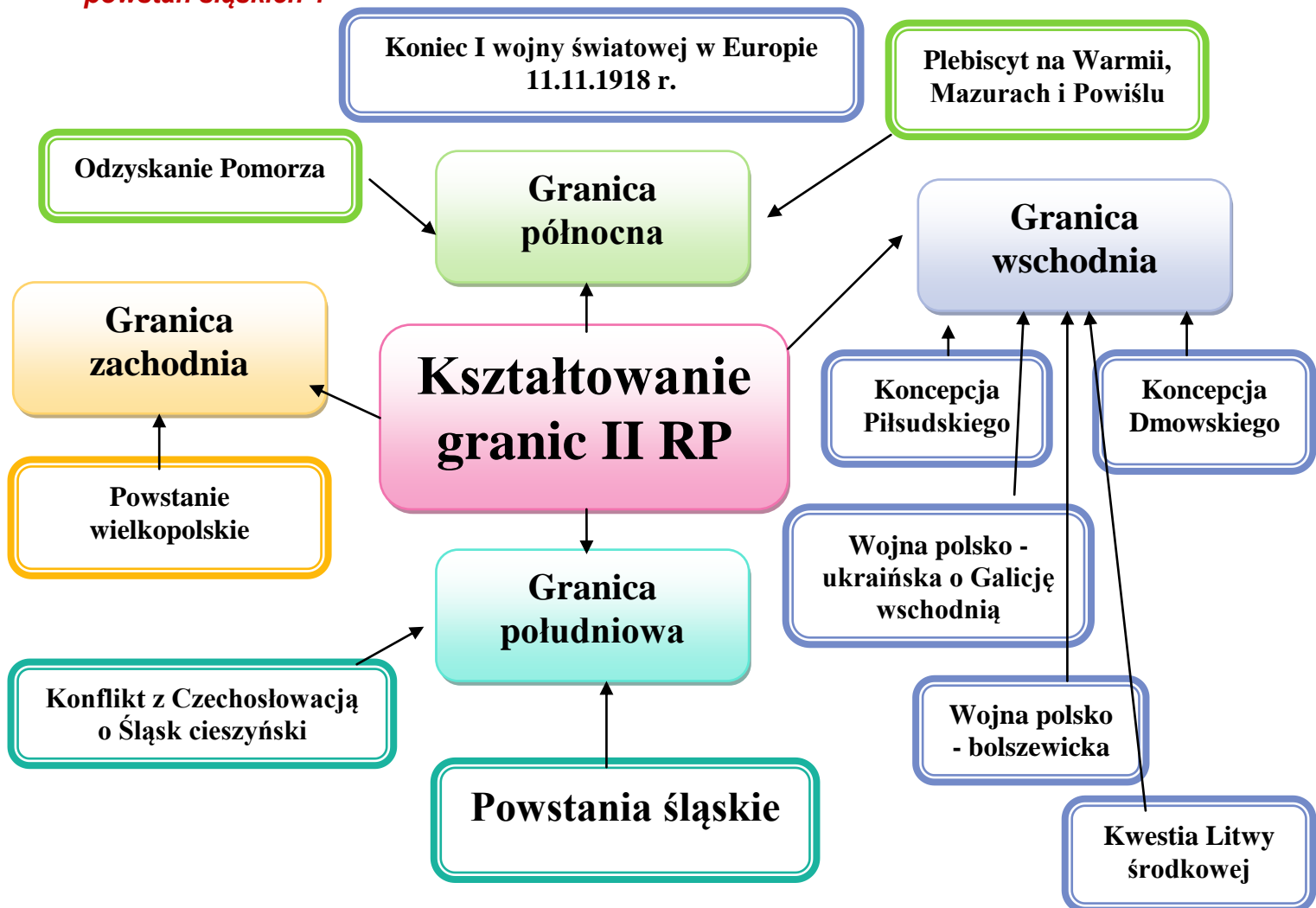
Mapa 1. Kształtowanie granic Polski - Górny Śląski - granica ustalona przez Radę Ambasadorów". J. J. Tazbir Wielki Atlas Historyczny, Demart, Warszawa, 2008

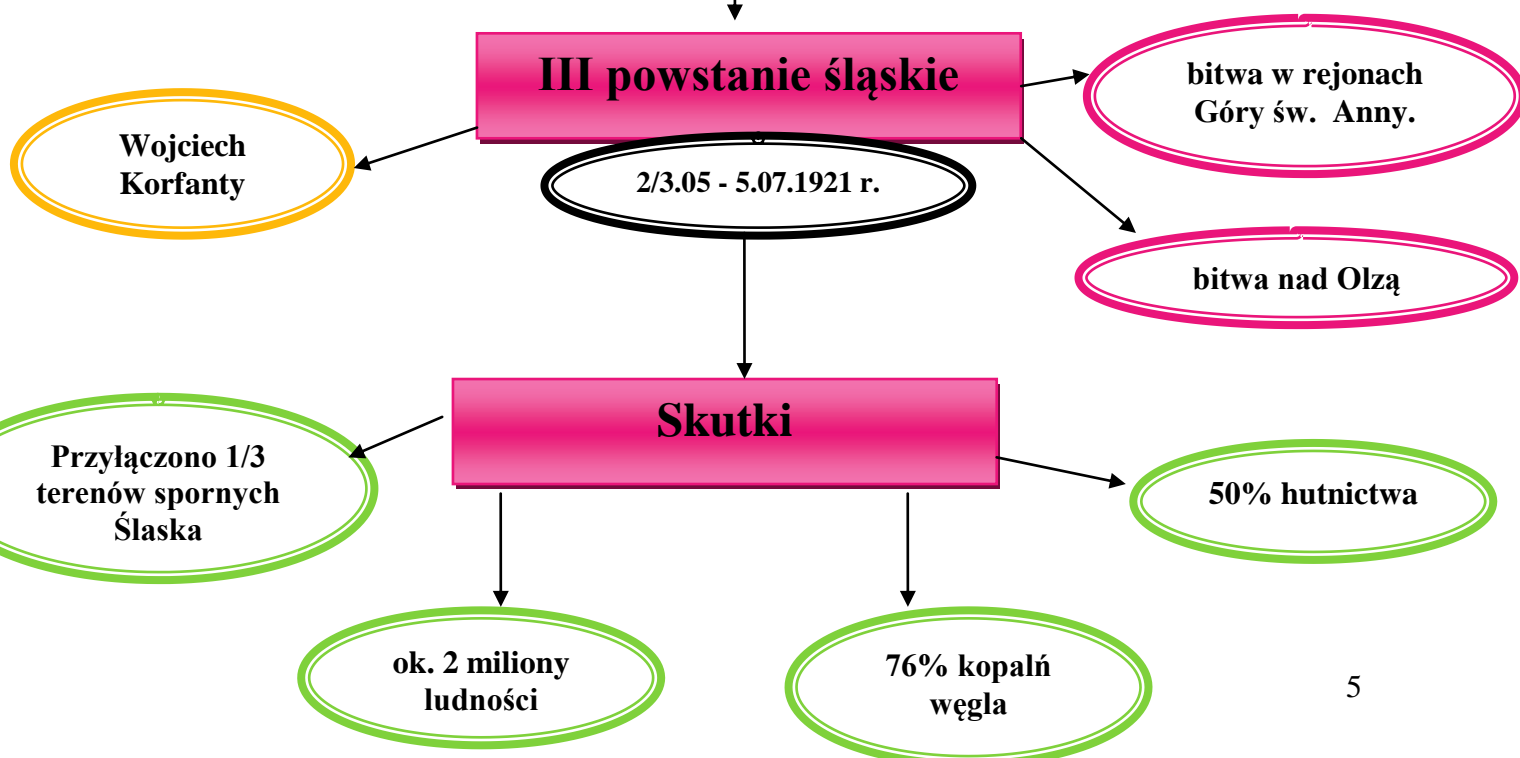
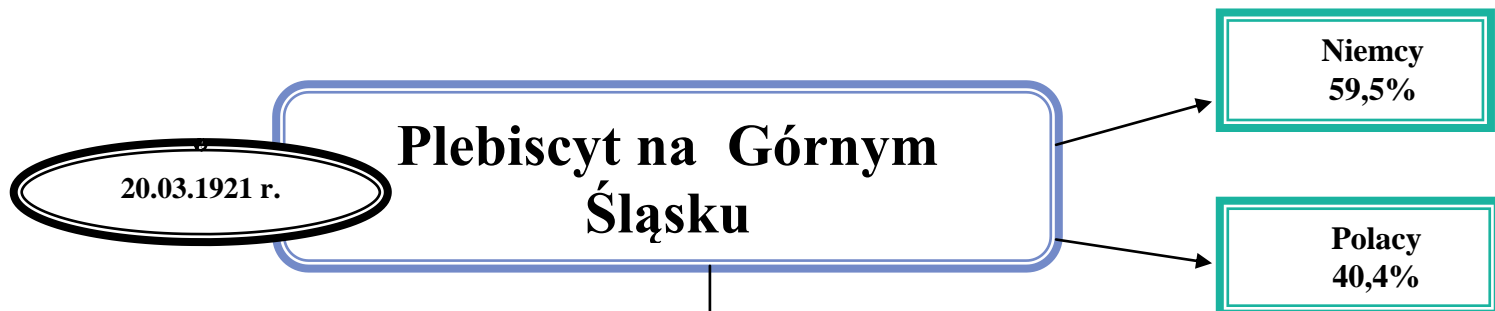
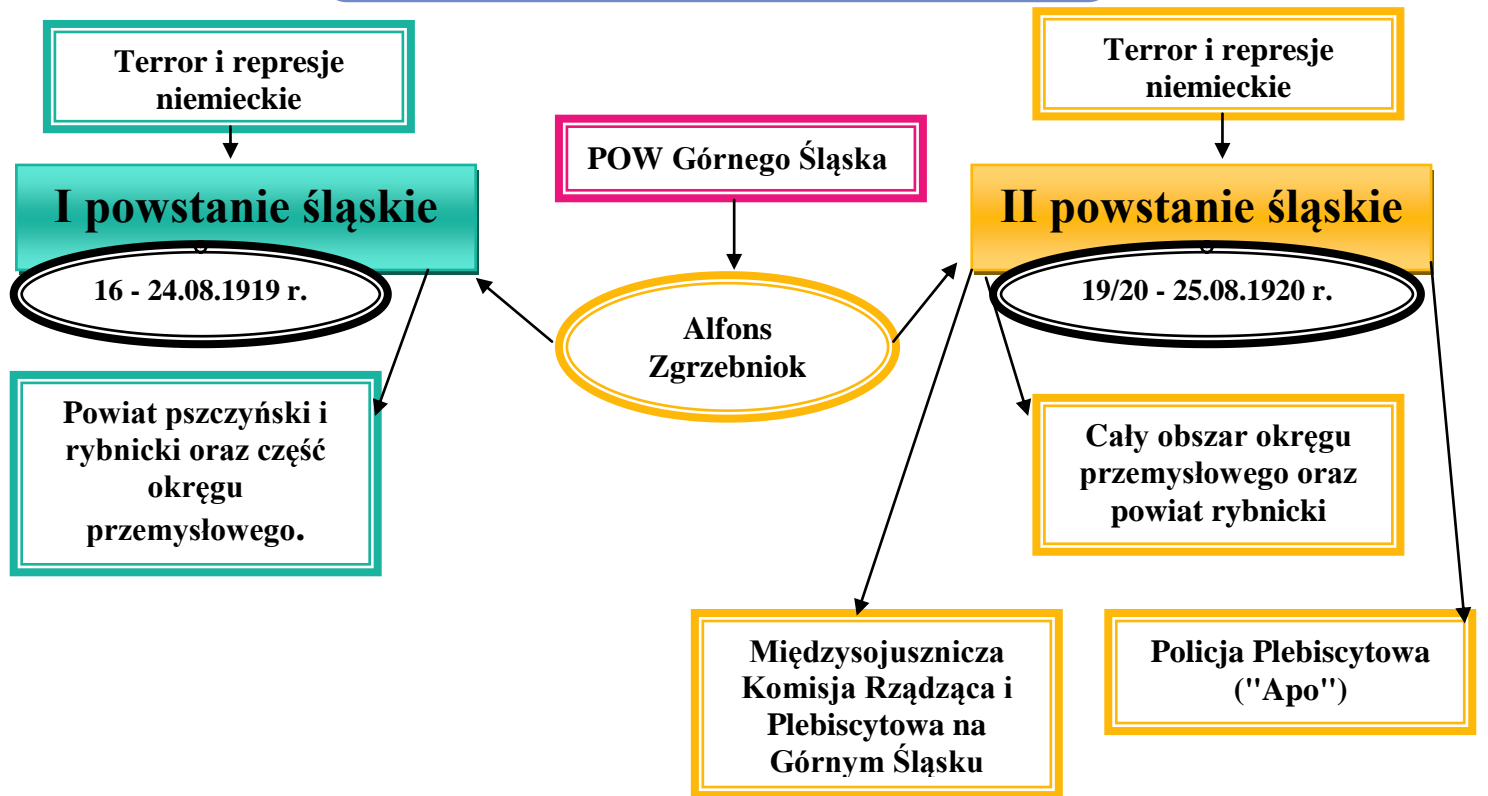
Mapa 2. "Kształtowanie granic Polski - Górny Śląski - (1921)". J. J. Tazbir Wielki Atlas Historyczny, Demart, Warszawa, 2008.

■ Materiały dla nauczyciela

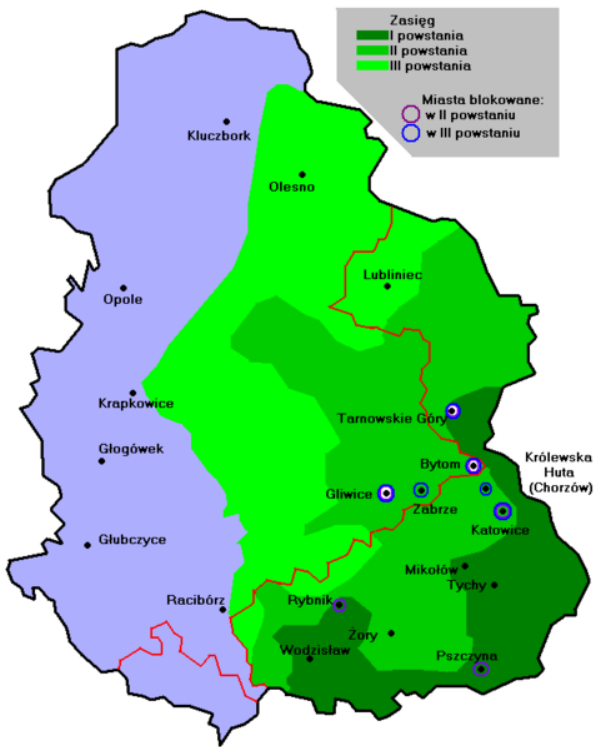
Przykładowa mapa myśli dotycząca zagadnienia „Cud nad Odrą - czyli historia powstań śląskich”.

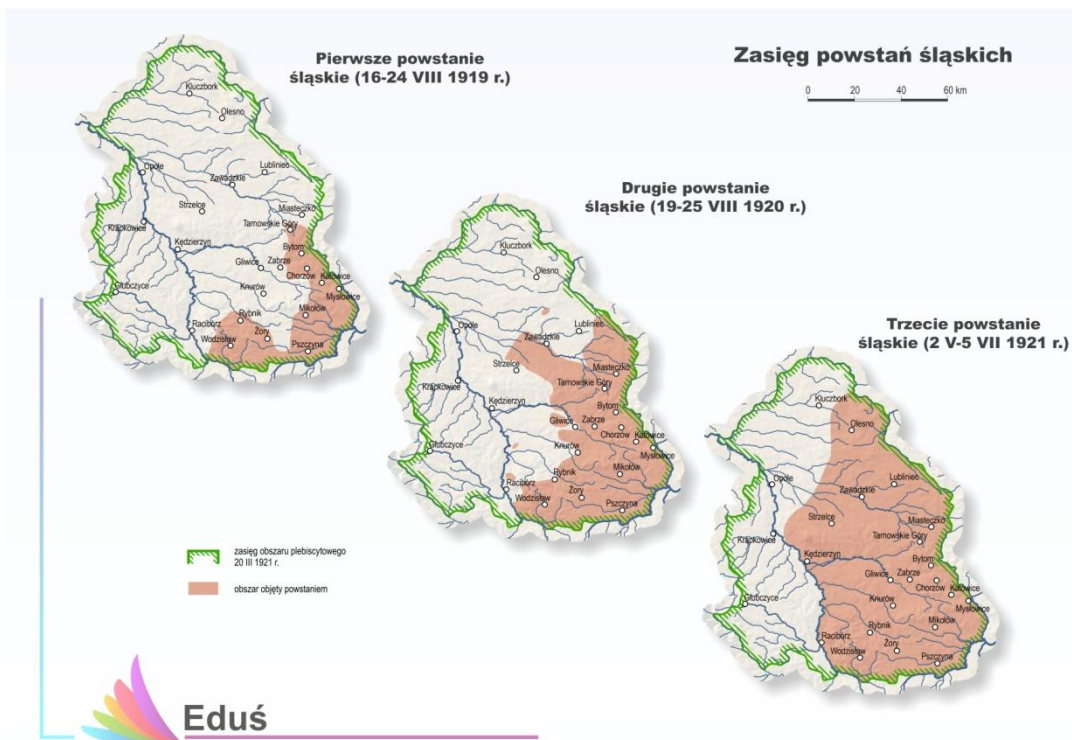
Powstania śląskie

MAPY ZASIĘGU POWSTAŃ

Mapa 3. "Zasięg kolejnych powstań śląskich", Atlas historii Polski, wyd. PWN. (źródło: wikipedia.org)

Mapa 4. "Zasięg kolejnych powstań śląskich", (źródło: edus.ibrbs.pl/powstania-slaskie/).

Zdjęcie nr 1. Rekonstrukcja walk powstańczych podczas defilady w Katowicach "Wierni Polsce" z okazji Święta Wojska Polskiego i setnej rocznicy wybuchu I powstania śląskiego (źródło: tokfm.pl).

Zdjęcie nr 2. Rekonstrukcja historyczna na placu Papieskim w Sosnowcu 2019 (źródło: dziennikzachodni.pl).

Zdjęcie nr 3. Alfons Zgrzebnik (źródło: wikipedia.pl)

Zdjęcie nr 4. Członkowie POW G.Śl. w czasie II powstania, pierwszy z lewej siedzi Jan Ludyga-Laskowski, trzeci Alfons Zgrzebnik (źródło: zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1258).

Zdjęcie nr 5. Dowództwo I powstania, w środku Alfons Zgrzebniok (źródło: zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1268).

Zdjęcie nr 6. Sztab główny POW GŚI. w czasie I powstania (źródło: zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1255).

Zdjęcie nr 7. Kompania powstańców z Brzozowic i Kamienia w I powstaniu (źródło: zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1270).

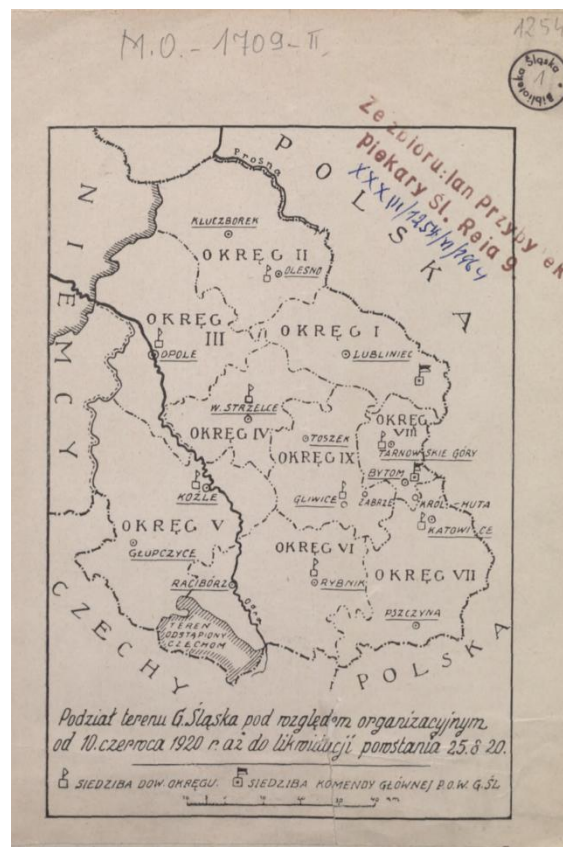
Zdjęcie nr 8. Żołnierze Grenzschatzu w trakcie I powstania (źródło: zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1368).

Zdjęcie nr 9. Postój oddziału w lesie pod Brzezunami w trakcie I powstania (źródło: zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1637).

Zdjęcie nr 10. Grupa powstańców śląskich. (źródło: dzieje.pl)

Mapa 5. Podział terenu Górnego Śląska pod względem organizacyjnym przez POW GŚ (10. czerwca 1920 – 25. sierpnia 1920). (źródło: edus.ibrbs.pl/powstania-slaskie/).

Zdjęcie nr 11. Plakat z okresu przed plebiscytem. (źródło: powstancyslascy.pl).

Śmierć zagraża Górnoślazakom, gdyby pozostać mieli przy Niemcach!!!

Od głodu, moru, wojny
i przyłączenia do Niemiec
zachowaj nas Panie!

Ten plakat nie miał na celu szkalowania Niemców — on tylko ostrzegał przed fanatycznymi grupami bojówek składających się z płatnych żołdaków, przestępców zaangażowanych przez pruskich potentatów do walk z organizacjami polskimi na Górnym Śląsku. Śmierć zagrażała każdemu patriocie polskiemu, który dostał się w zbrodnicze ręce oprawców z oddziałów specjalnych niemieckiej policji. II powstanie śląskie było aktem obrony przed terrorem niemieckiej policji. Przekreślało ono próbę pozostawienia Górnego Śląska w granicach Niemiec bez plebiscytu.

6)

SOKFiF Opole — Nysa

Zdjęcie nr 12. Plakat z okresu przed plebiscytem. (źródło: powstancyslascy.pl).

TYLKO z POLSKĄ LUD ŚLĄSKI ROZERWIE OKOŁY NIEWOLI

W kampanii plebiscytowej komisariaty polskie na terenie całego obszaru plebiscytowego kolportowały duże ilości pełnych ekspresji plakatów i broszur informujących ludność o związkach kulturowych i gospodarczych z Polską. Na zdjęciu: jeden z wielu plakatów.

7)

SOKFiF Opole — Nysa

Zdjęcie nr 13. Plakat z okresu przed plebiscytem. (źródło: powstancyslascy.pl).

Polki Górnośląskie!

Czy Wy wiecie, kto rozstrzygnie tę wielką walką o los Górnego Śląska? Nie kule ani armaty, nie bagnety ani gazy trujące, nie podstęp ani przemoc pruska, ale niepokonana siła moralna, jaką jest gorące serce polskiej Kobiety!

Czytaj i podaj dalej! **serce polskiej Kobiety!**

20 marca 1921 roku odbył się na Górnym Śląsku plebiscyt. Na rzecz Polski oddało swe głosy 40,3 proc. głosujących. Wynik ten nie stanowił w żadnym wypadku klęski wobec niemieckiej przewagi i terroru. Dużą była w tym zasługa kobiet śląskich, które czynem i duchem wspierały swych ojców, mężów i braci. Na szalę walk o polskość Śląska kładły swe gorące, patriotyczne serca. Ulotka plebiscytowa wiernie oddaje atmosferę tamtych bohaterskich lat.

8) SOKFiF Opole — Nysa

Zdjęcie nr 14. Plakat z okresu przed plebiscytem. (źródło: powstancyslascy.pl).

Zdjęcie nr 15. Plakat z okresu przed plebiscytem. (źródło: powstancylascy.pl).

Zdjęcie nr 16. Plakat z okresu przed plebiscytem. (źródło: powstancyslascy.pl).

Angetreten, Oberschlesier!

Von Rudolf Herzog

Wenn in Väterzeit, ein Jahrtausend lang,
Der Wehruf von Weiler zu Weiler sich schwang,
Von Dorf zu Dorf und von Stadt zu Stadt:
„Heraus, wer ein deutsches Gewissen hat!
Heimat in Not! Von den Polen bedroht!
Verteidigt die Erde! Verteidigt das Brot!“
Dann strichen die Väter ins Wams den Bart
Und sprachen ein Wort von besonderer Art:
„Angetreten, Oberschlesier.“

„Angetreten.“ Kein ander Wort fiel . . .
Und schon waren sie da und nahmen das Ziel,
Und das Ziel war der Feind, und sie brachen
den Ring,

Und die Eisen fiedelten: Spring, Pole, Spring!
Wir schufen zu Feldern die Wälderein,
Wir hoben die Kohle aus hartem Gestein,
Und die Hand sollt verdorren, wär das
Hirn gesinnt,

Dah der Segen durch polnische Gurgeln rinnt —
Angetreten, Oberschlesier!

Oberschlesier, und was ein Jahrtausend
gewährt,
Euer Fleiß hat den polnischen Neid genährt,
Euer Korn ward zu golden, eure Kohle zu schwer,
Euer Weibsvolk gebar keine Knechte mehr,
Eure Städte blühten zum Himmel empor,
Dichter und Denker gingen hervor,
Die ganz Deutschland preisend die Seinen
hieß —

Und was dünkt euch vom polnischen Paradies?
Angetreten, Oberschlesier!

Ihr lacht! Ihr lacht mit dem grimmen Ton,
Der sich erbt vom deutschen Ahn auf den Sohn.
Und das Auge wandert die polnische Spur
Zu Litauer, Preuße und Masur,
Die aufgestanden, ein Mann und ein Schlag,
Dah der polnische Dünkel am Boden lag!
Und ihr atmet tief: Das Schwert lieh
Das ist der letzte, der Sieger hieb!
Angetreten, Oberschlesier!

Nach Schlesien starren die Blicke der Welt,
Das Deutschlands Ehre in Händen hält.
Und ihr sprecht: „Was soll's?“ und „Ver-
damn euch Gott,

Spielen wir Judas Ischariot?“
Angetreten! In gleichem Schritt!
Und die Greise nehm auf den Schultern mit!
Und die Kranken tragt in den Betten herbei!
Schwurfinger hoch! Und ein einziger Schrei:
„Deutsch — deutsch — deutsch, Oberschlesien!!“

Zdjęcie nr 17. Plakat z okresu przed plebiscytem. (źródło: powstancyslascy.pl).

5-11 Zab.

Commission Interalliée de Gouvernement et de Plébiscite de Haute-Silésie.
Komisja Międzysojusznicza Rządząca i Plebiscytowa Górnego Śląska.
Interalliierte Regierungs- und Plebisiztskommission für Oberschlesien.

Cercle de Powiat Kreis } Zabrze (Hindenburg G.-S.), le dnia den } *2. Juli* 1920

PASSEPORT № *123720*
Paszport — Reisepaß.

Valable Ważny Gültig } bis zum *1. Juli* 192*1*

Nom de famille Nazwisko Familienname } *Kalich,*
Prénoms Imiona Vornamen } *Georg*
Nationalité Przynależność państwowa Staatsangehörigkeit } *Prusien* Profession Zawód Beruf } *Handel*
Domicile permanent et adresse Stałe zamieszkanie i adres Ständiger Wohnsitz mit Adresse } *Smützka, Steinkampstr.*
Résidence actuelle et adresse Obecne mieszkanie i adres Gegenwärtiger Aufenthaltsort mit Adresse } *Sabyl.*
Né le Urodzony dnia Geboren am } *5. 1. 81* Age Wiek Alter } *39 Jahre*
Lieu de naissance Miejscowość urodzenia Geburtsort } *Klein-Rudolfsh. Grewenberg*
Taille Wzrost Gestalt } *mittel* Cheveux Włosy Haar } *grünlich*
Yeux Oczy Augen } *blau* Visage Twarz Gesichtsforn } *normal*
Signes particuliers Znaki szczególne Besondere Kennzeichen } *keine*

(Signature du porteur)
Podpis
Unterschrift des Inhabers
Georg Kalich

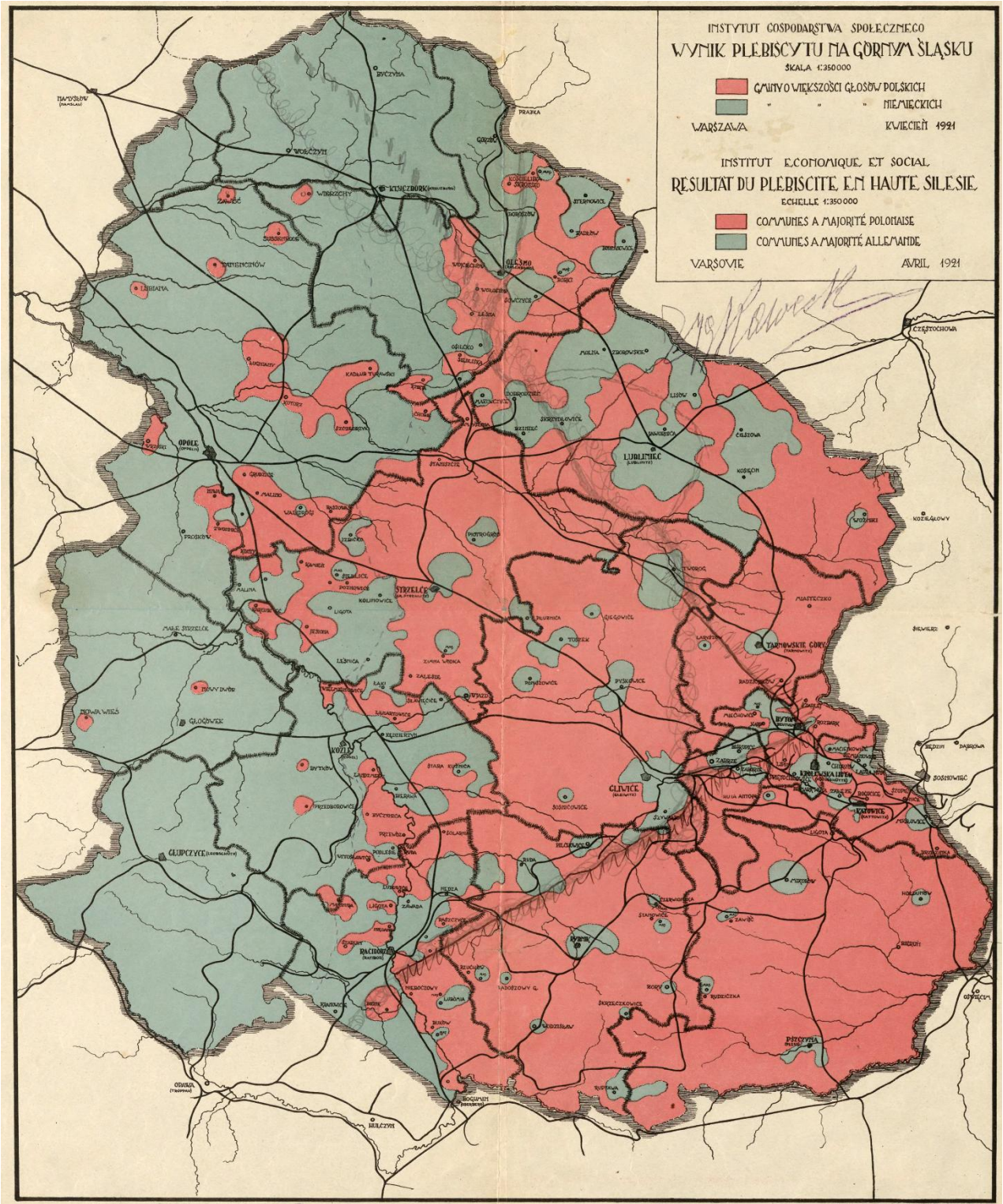
Délivré à Wydany w Ausgestellt in } Zabrze (Hindenburg G.-S.)
Le Dnia Am } *2. Juli* 1920
Der Landrat.
F. N.
Müller Blumensow

Visé Wiza Gefehet } *Du par le cercle de Zabrze*
du Cercle de Zabrze (Hindenburg G.-S.)
pour se rendre à
Trebnitz
(S. Languesouige) et retour
valable jusqu'au
le 7. 7. 20.

Zabrze (Hindenburg) le *3. 7.* 1920
Le chef de Bataillon Gerdès Contrôleur du Cercle

Kaufmann 5-11 p. 18

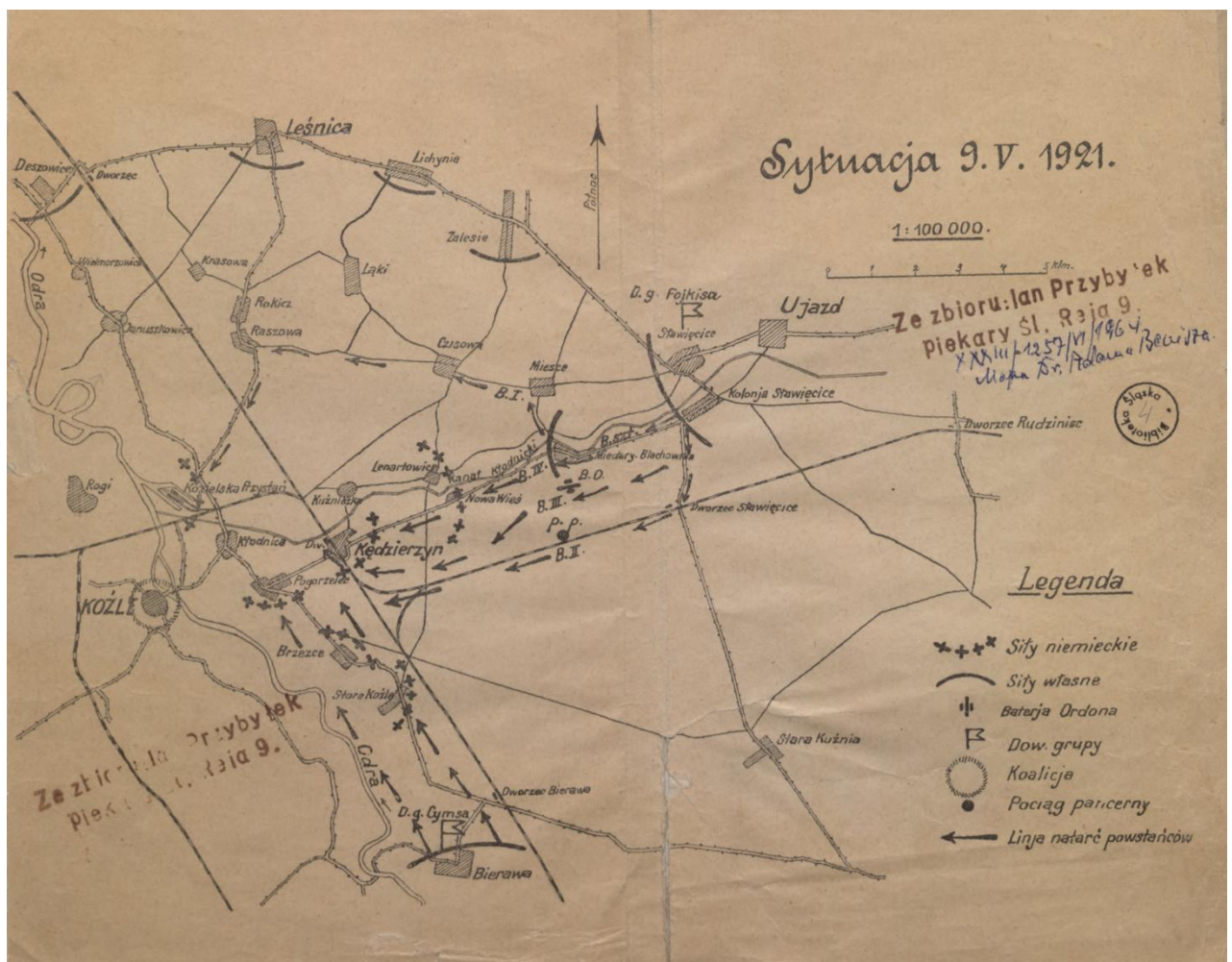
Zdjęcie nr 18. Paszport wydany przez Międzysojuszniczą Komisję Rządząca i Plebiscytową na Górnym Śląsku dla mieszkańca Zabrze w 1920 roku. (źródło: edus.ibrbs.pl/powstania-slaskie/).

Mapa 6. Wynik plebiscytu na Górnym Śląsku, kwiecień 1921 r. (źródło: edus.ibrbs.pl/powstania-slaskie/).

Zdjęcie nr 19. Wojciech Korfanty (źródło: wikipedia.pl)

Mapa 7. Ofensywa wojsk powstańczych podczas III powstania śląskiego. (źródło: edus.ibrbs.pl/powstania-slaskie/).

Zdjęcie nr 20. Uczestnicy III powstania śląskiego, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Zdjęcie nr 21. Uczestnicy III powstania śląskiego, 27 V 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Zdjęcie nr 22. Grupa powstańców z powiatu raciborskiego, maj 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 23. III powstanie śląskie - powstańcy ciężki karabin maszynowy Maxim wz. 1908 na podstawie saneczkowej w akcji nad Odrą, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 24. III powstanie śląskie - grupy powstańców na pozycjach nad Olzą, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 25. III powstanie śląskie - grupy powstańców na pozycjach nad Olzą, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 26. Oddział Grenzschtzu na stanowiskach. Widoczne karabiny maszynowe - lekki MG 08/15 z magazynkiem bębnowym i ciężki Maxim wz. 1908 na podstawie saneczkowej, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

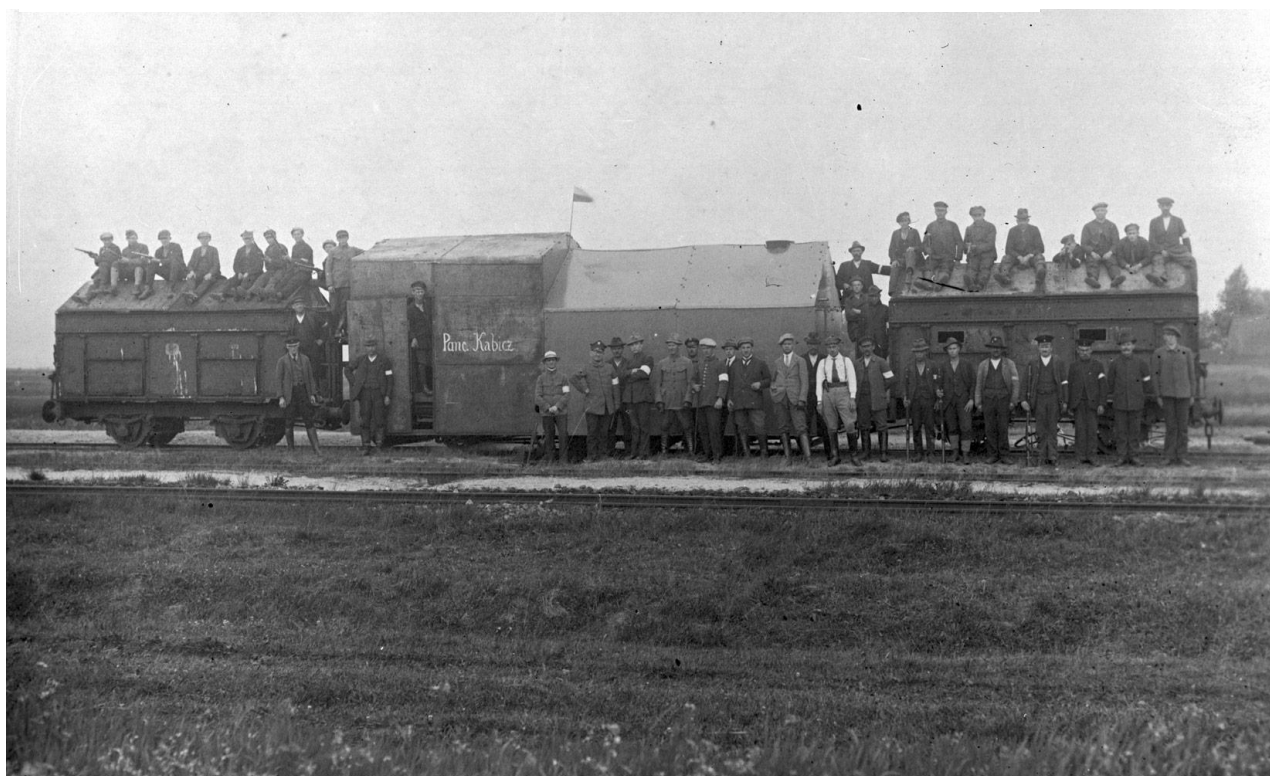
Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 27. III Oddział Grenzschtzu. Widoczne uzbrojenie żołnierzy: granaty trzonkowe Stielhandgranate 17 i lekki karabin maszynowy MG 08/15, 1919 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 28. III powstanie śląskie - powstańczy pociąg sanitarny nr 3. Widoczny szef sanitarny porucznik doktor Kujawski (w okularach), 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 29. III powstanie śląskie - powstańczy pociąg pancerny „Kabcz”. W skład pociągu wchodzi beztendrowy parowóz T37 opancerzony oraz dwa wagony 2-osiowe, węglarki żelazne, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 30. Powstańcza kuchnia polowa, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 31. Powstańcy uczestniczą w mszy polowej. Widoczne ciężkie karabiny maszynowe Maxim wz. 1908 na podstawie saneczkowej i lekki karabin maszynowy MG 08/15. W tle samochód pancerny Erhardt M1917 noszący nazwę „Górny Śląsk-Alzacja”, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

Zdjęcie nr 32. Powstańcy – artylerzyści pod Górą Św. Anny (źródło: Zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1316).

Zdjęcie nr 33. Artyleria I Dywizji na froncie pod Górą Św. Anny (źródło: Zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1353).

Zdjęcie nr 34. Grupa bojowników Selbstschutzu pod Górą Św. Anny (źródło: Zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, nr inw. 1390).

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zdjęcie nr 35. Żołnierze włoscy w okopie na Odrę między mostem kolejowym a Zamkowym. Na drugim brzegu zabudowania fabryczne na Bosaczu. Trzecie powstanie śląskie, 1921 r. (źródło: powstancyslascy.pl).

(Materiał nr 1. Pomoc dydaktyczna dla nauczyciela "Zagadnienia dla grup")

I powstanie śląskie	
16.08.1919 r. - 24.08.1919 r.	Alfons Zgrzebniok
terror i represje niemieckie	powiat pszczyński i rybnicki oraz część okręgu przemysłowego
II powstanie śląskie	
19/20.08.1920 r. - 25.08.1920r.	Alfons Zgrzebniok
terror, i represje niemieckie	POW Górnego Śląska
Policja Plebiscytowa ("Apo")	Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa na Górnym Śląsku
cały obszar okręgu przemysłowego oraz powiat rybnicki	
Plebiscyt	
20.03.1921 r.	59,5% Niemcy
40,4% Polska	
III powstanie śląskie	

2/3.05.1921 r. - 5.07.1921 r.	Wojciech Korfanty
bitwa w rejonach Góry św. Anny	bitwa nad Olzą

(Material nr 2. Pomoc dydaktyczna dla nauczyciela do techniki "Co już wiem")

I powstanie śląskie	
16.08.1919 r. - 24.08.1919 r.	Alfons Zgrzebniok
terror i represje niemieckie	powiat pszczyński i rybnicki oraz część okręgu przemysłowego
II powstanie śląskie	
19/20.08.1920 r. - 25.08.1920r.	Alfons Zgrzebniok
terror, i represje niemieckie	POW Górnego Śląska
Policja Plebiscytowa ("Apo")	Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa na Górnym Śląsku
cały obszar okręgu przemysłowego oraz powiat rybnicki	
Plebiscyt	

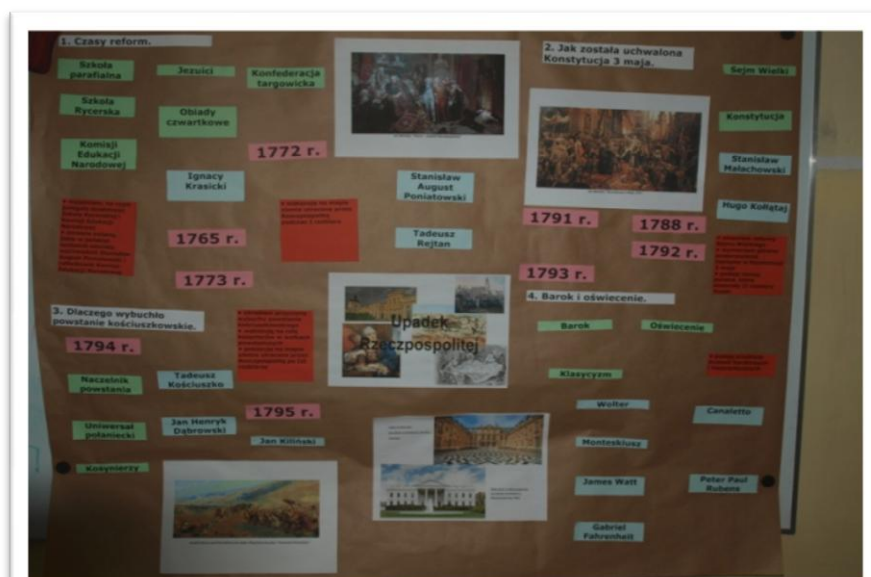
20.03.1921 r.	59,5% Niemcy
40,4% Polska	
III powstanie śląskie	
2/3.05.1921 r. - 5.07.1921 r.	Wojciech Korfanty
bitwa w rejonach Góry św. Anny	bitwa nad Olzą

Praktyczne przykłady wykorzystania techniki "Co już wiem"

Uczniowie przyczepiają kartki samoprzylepne do zagadnień, które poznali w trakcie lekcji.

Zdjęcie nr 36. Wykorzystanie techniki "Co już wiem" na lekcji historii (źródło: archiwum własne)

Zdjęcie nr 37. Wykorzystanie techniki "Co już wiem" na lekcji historii (źródło: archiwum własne)

(Materiał nr 3. Pomoc dydaktyczna dla nauczyciela do techniki "Patyczki", "Światła drogowe", "Gest Cezara").

Zdjęcie nr 38. Wykorzystanie techniki "Patyczki"
na lekcji historii (źródło: archiwum własne)

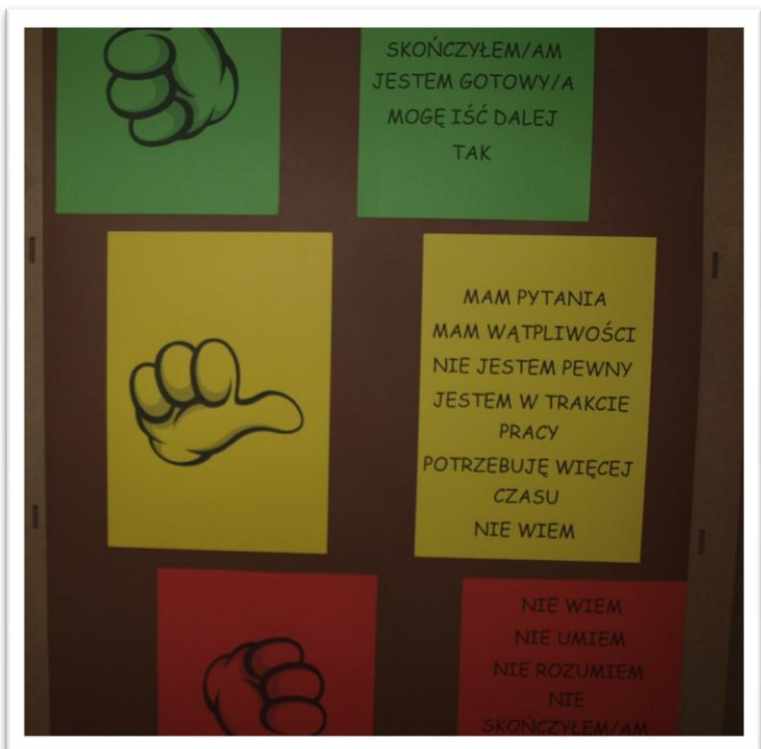

Zdjęcie nr 39. Wykorzystanie techniki
"Patyczki"

na lekcji historii (źródło: archiwum własne)

Zdjęcie nr 40. Wykorzystanie techniki "Światła
drogowe" na lekcji historii (źródło: archiwum
własne)

Zdjęcie nr 41. Wykorzystanie techniki "Światła
drogowe" i "Gest Cezara" na lekcji historii
(źródło: archiwum własne)

(Materiał nr 4. PRACA DOMOWA KARTA PRACY)

Zapisz w postaci tabeli minimum 3 podobieństwa i minimum 3 różnice wydarzeń "I powstania śląskiego" oraz "III powstania śląskiego".

I powstanie śląskie	III powstanie śląskie
Podobieństwa	
Różnice	

(Materiał nr 5). Pomoc dydaktyczna dla nauczycieli do wykorzystania w aplikacji "Plickers".

Należy założyć konto na www.plickers.com i wydrukować dla uczniów odpowiednią liczbę kodów QR ze [strony](#) (każdy uczeń ma indywidualny kod). Zainstalować na smartfonie lub tablecie aplikację "Plickers". Uczniowie odpowiadają na pytania (A, B, C, D) unosząc kartki z kodem odwracając w odpowiednią stronę, wówczas nauczyciel przy użyciu aplikacji skanuje odpowiedzi, które automatycznie generują się w aplikacji i można je od razu wyświetlić na tablicy multimedialnej. Poprawne i niepoprawne odpowiedzi są wyświetlane razem z numerem przypisanym do ucznia (bądź imieniem i nazwiskiem jeśli zostały wprowadzone wcześniej w aplikacji).

Przykładowe pytania:

1. W którym roku wybuchło I powstanie śląskie?

- A. 1922 r.
- B. 1921 r.
- C. 1920 r.
- D. 1919 r.

2. Po linię jakiej rzeki opanowali powstańcy teren plebiscytowy podczas III powstania Śląskiego?

- A. Wisły
- B. Odry
- C. Warty
- D. Sanu

3. Która bitwa była jedną z najkrwawszych w czasie III powstania śląskiego?

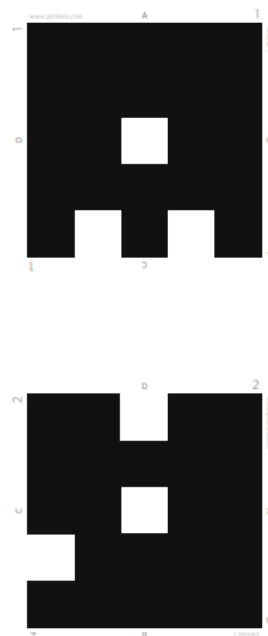
- A. Bitwa w okolicach Rybnika
- B. Bitwa w rejonach Góry św. Anny
- C. Bitwa w okolicach Pszczyny
- D. Bitwa w okolicach Katowic

4. Co było najważniejszym skutkiem III powstania śląskiego ?

- A. Przyznanie całego Górnego Śląska Niemcom
- B. Przyznanie całego Górnego Śląska Polsce
- C. Korzystny dla Niemiec podział Górnego Śląska
- D. Korzystny dla Polski podział Górnego Śląska

5. Które powstanie śląskie było przegrane?

- A. I powstanie śląskie
- B. II powstanie śląskie
- C. III powstanie śląskie

Spis wykorzystanych pomocy dydaktycznych:

1. Mapa nr 1
2. Mapa nr 2
3. Mapa myśli
4. Mapa myśli "Powstania śląskie"
5. Mapa nr 3
6. Mapa nr 4
7. Zdjęcie nr 1 Rekonstrukcja walk powstańczych podczas defilady w Katowicach
8. Zdjęcie nr 2 Rekonstrukcja historyczna na placu Papieskim w Sosnowcu
9. Zdjęcie nr 3 Alfons Zgrzebnik
9. Zdjęcie nr 4 Członkowie POW G. Śl.
10. Zdjęcie nr 5. Dowództwo I powstania
11. Zdjęcie nr 6. Sztab główny POW GŚl.
12. Zdjęcie nr 7. Kompania powstańców z Brzozowic i Kamienia w I powstaniu
13. Zdjęcie nr 8. Żołnierze Grenzschtzu w trakcie I powstania
14. Zdjęcie nr 9. Postój oddziału w lesie pod Brzezinami w trakcie I powstania
15. Zdjęcie nr 10. Grupa powstańców śląskich
16. Mapa 5. Podział terenu Górnego Śląska pod względem organizacyjnym przez POW GŚ
17. Zdjęcie nr 11. Plakat z okresu przed plebiscytem
18. Zdjęcie nr 12. Plakat z okresu przed plebiscytem
19. Zdjęcie nr 13. Plakat z okresu przed plebiscytem
20. Zdjęcie nr 14. Plakat z okresu przed plebiscytem
21. Zdjęcie nr 15. Plakat z okresu przed plebiscytem
22. Zdjęcie nr 16. Plakat z okresu przed plebiscytem
23. Zdjęcie nr 17. Plakat z okresu przed plebiscytem
24. Zdjęcie nr 18. Paszport wydany przez Międzysojusznicy Komisję Rządzącą i Plebiscytową na Górnym Śląsku dla mieszkańca Zabrze w 1920 roku.
25. Mapa 6. Wynik plebiscytu na Górnym Śląsku, kwiecień 1921 r.
26. Zdjęcie nr 19. Wojciech Korfanty
27. Mapa 7. Ofensywa wojsk powstańczych podczas III powstania śląskiego
28. Zdjęcie nr 20. Uczestnicy III powstania śląskiego, 1921 r.
29. Zdjęcie nr 21. Uczestnicy III powstania śląskiego, 27 V 1921 r.
30. Zdjęcie nr 22. Grupa powstańców z powiatu raciborskiego, maj 1921 r.
31. Zdjęcie nr 23. III powstanie śląskie - powstańczy ciężki karabin maszynowy Maxim wz. 1908 na podstawie saneczkowej w akcji nad Odrą, 1921 r.
32. Zdjęcie nr 24. III powstanie śląskie - grupy powstańców na pozycjach nad Olzą, 1921 r.
33. Zdjęcie nr 25. III powstanie śląskie - grupy powstańców na pozycjach nad Olzą, 1921 r.
34. Zdjęcie nr 26. Oddział Grenzschtzu na stanowiskach. Widoczne karabiny maszynowe - lekki MG 08/15 z magazynkiem bębnowym i ciężki Maxim wz. 1908 na podstawie saneczkowej, 1921 r.
35. Zdjęcie nr 27. III Oddział Grenzschtzu. Widoczne uzbrojenie żołnierzy: granaty trzonkowe Stielhandgranate 17 i lekki karabin maszynowy MG 08/15, 1919 r.
36. Zdjęcie nr 28. III powstanie śląskie - powstańczy pociąg sanitarny nr 3. Widoczny szef sanitarny porucznik doktor Kujawski (w okularach), 1921 r.
37. Zdjęcie nr 29. III powstanie śląskie - powstańczy pociąg pancerny „Kabcz”. W skład pociągu wchodzi beztendrowy parowóz T37 opancerzony oraz dwa wagony 2-osiove, węglarki żelazne, 1921 r.
38. Zdjęcie nr 30. Powstańcza kuchnia polowa, 1921 r.
39. Zdjęcie nr 31. Powstańcy uczestniczą w mszy polowej. Widoczne ciężkie karabiny maszynowe Maxim wz. 1908 na podstawie saneczkowej i lekki karabin maszynowy MG 08/15. W tle samochód pancerny Erhardt M1917 noszący nazwę „Górny Śląsk-Alzacja”, 1921 r.

40. Zdjęcie nr 32. Powstańcy – artylerzyści pod Górą Św. Anny (źródło: Zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny,
41. Zdjęcie nr 33. Artyleria I Dywizji na froncie pod Górą Św. Anny (źródło: Zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny,
42. Zdjęcie nr 34. Grupa bojowników Selbstschutzu pod Górą Św. Anny (źródło: Zbiory Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny,
43. Zdjęcie nr 35. Żołnierze włoscy w okopie na Odrą między mostem kolejowym a Zamkowym. Na drugim brzegu zabudowania fabryczne na Bosaczu. Trzecie powstanie śląskie, 1921 r.
44. Materiał nr 1. Pomoc dydaktyczna dla nauczyciela "Zagadnienia dla grup")
45. Materiał nr 2. Pomoc dydaktyczna dla nauczyciela do techniki "Co już wiem")
46. Materiał nr 3. Pomoc dydaktyczna dla nauczyciela do techniki "Patyczki", "Światła drogowe", "Gest Cezara"
47. Materiał nr 4. Praca domowa karta pracy
48. Materiał nr 5. Pomoc dydaktyczna dla nauczycieli do wykorzystania w aplikacji "Plickers".

Bibliografia:

- Encyklopedia powstań śląskich / red. Franciszek Hawranek. Opole 1982,
- Grześkowiak G., Mikitin J., Powstania Śląskie 1919-1920-1921, Warszawa 2013,
- Hajduk-Nijakowska J., Smolińska T., Jak starka swego Zeflika na powstanie wysłała : ludowe opowieści powstańcze, Katowice 1989.
- Kaczmarek R., Powstania śląskie 1919-1920-1921, Kraków 2019.
- Lis M., Powstania śląskie i plebiscyt ze współczesnej perspektywy, Opole 2015.
- Powstania śląskie i plebiscyt w dokumentach i pamiątnikach, red. F. Hawranek, Opole 1980.
- Powstania śląskie i plebiscyt w procesie zrastania się Górnego Śląska z macierzą. Materiały z sesji naukowej historyków powstań śląskich i plebiscytu, red. A. Brożek, Bytom 1993.
- Ryżewski W., Trzecie powstanie śląskie 1921. Geneza i przebieg działań bojowych, Warszawa 1977.
- Simonides D., Powstania śląskie we współczesnych opowiadaniach ludowych, Opole 1972.
- Wrzosek M., Powstania śląskie. 1919–1921. Zarys działań bojowych, Warszawa 1971.
z sesji naukowej historyków powstań śląskich i plebiscytu, red. A. Brożek, Bytom 1993.